

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

415

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֵיךְ וּמְצַאתָ כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל לַבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ"

יחיד ורבים

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

נפש הזולת, כי העדר זיכוך המידות שלכם בכעס ובגאווה מטריד את היחיד הפשוט והתמים. ואם מעוניינים אתם שאותו היחיד יגיע למעלת; "ומצאת" אזי מחובתכם להיות בפעולות; "ובקשתי" גם יחד.

איתא; "ניאמר ה' אל יהושע... קטא ישראל נגם עברו את פריתי... נגם לקחו מן החכם נגם נגבו נגם פתשו נגם שמו בכליהם" (יהושע' ז י) בלשון רבים, נגבו לקחו ואם לא היינו יודעים איך היה המעשה, בודאי שהיינו חושבים שאם לא כל ישראל עכ"פ רובם, או לכה"פ חלק מסוים מהם חטאו, ברם יודעים אנו שלמעשה איש אחד בלבד חטא. ואיך יתאים זה עם מאמר ה'; "קטא ישראל" אמנם התביעה הרשמית הקב"ה היודע את צפונות מסתרי בני אדם ותעלומותיהם, קבע בנידון דידן שכל ישראל חטא, להורותם ולרמוז להם שבדואי נעשה בהם איזה פגם כללי, פגם של רפיון בתורה, פגם זה הטיל את השפעתו על עכן, כי לו שלם היה ישראל, לא היה אחד שיהיה לנגוע בחרם ה' (ע"פ סנהדרין' מד.).

וכן מצינו בפ' עגלה ערופה;

המשך בעמ' 2 <<<

ולכן; "נהתנדו" כולם. וכן במובן הרוחני והמוסרי; יש ואחד נוטה מדרך התורה ומנאץ יראי השם ושומרי מצוות, בודאי שיש כאן אשמת העם, שרבים אשמים ושותפים בסטייתו של היחיד ויתכן מאד שע"י הנהגתם הבלתי הגונה נגרמה סטייתו של היחיד, החלישות והרפיון שבני העליה יראי ה' ובני תורה גורמים בהנהגתם בעניינים שונים, משפיע לרע על הבינונים שלומדים מהם לסור אחרנית ביותר שאת.

אם האדם הישר פוסע פסיעה קטנה לאחוריו, עיקום קל מהוראת התורה, הרי זה משפיע על ההמון שהם יפסעו פסיעות גסות מדרך האמת. ומה מאד בלתי נאה התמונה לראות; איך לפעמים ת"ח הוגי תורה ויראי ה' משליכים את עצמם ממדרגותיהם ולובשים קרנים של מידות מגוננות לנגח בהם את זולתם בכעס ובגאווה, תופעות בלתי רצויות כאלו, בודאי שמרחיקים כמה וכמה אנשים פשוטים כשרים ותמימים מאהלי התורה והיראה.

ולכן כתיב בענין תשובה; "ובקשתי" כלכם תבקשו ותאמצו להועיל ולמצוא את דרך התשובה ליחיד, כי כלכם חייבים ואשמים בחרבן

ואל תתמה על מלת; "ובקשתי" "ומצאת" כי ידבר לרבים ולגוי אחד, או לאדם אחד (הראב"ע שם) היינו; שפתח בלשון רבים; "ובקשתי" ומסיים בלשון יחיד; "ומצאת". וכן בפ' נשא; "דבר אל בני ישראל איש או אישה פי עשו מפל חטאת האדם למעל מעל פה... ונהתנדו את חטאתם אשר עשו ונשיב את אשמו" (במדבר' ה ו) התחיל בלשון רבים; "נהתנדו את חטאתם" וסיים בלשון יחיד; "נשיב... ונמן".

יש לבאר; שתה"ק רמזה לנו, שאמנם יחיד הוא המבצע את העבירה והעבירה נקראת על שמו, אבל מרובים הם השותפים והגורמים המסייעים לביצוע העבירה. היינו; שבכל חטא ישנו אחד החוטא שעל ידו נתגלה כל החטא והקלקול, הפגם שבחיים הציבוריים נעשה לכאורה ע"י אחד, אבל הציבור והחברה מסייעים וגורמים לכך היינו; שבכל חטא ועון מעורבים הם היחיד והרבים, יש ונצרך האדם ודחוק במצבו הכלכלי פושט יד וגונב, השכנים ומכיריו שידעו על מצבו הירוד, התעלמו ממנו ולא מיהרו לעזרתו, הרי הם שותפים לעבירה והם הגורמים למצבו הירוד

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

"וְנִצְאוּ זְמַנֵּיהֶם... וְעָנוּ וְאָמְרוּ דִּבְנוּ לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא כָאוּ. פֶּכַר לְעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ ה' (דברים' כא) ולכאורה; לשם מה כוללים זקני העיר בוידוים כל עם ישראל, איך באה התביעה על כל ישראל על מקרה הריגה, הלא עיקר התביעה מצטמצמת כאן על זקני העיר ההיא שאולי לא כלכלו כהוגן, אולי; 'פטרנוהו בלא מזונות ובלא לוויה' (רש"י שם) ואף אם הכהנים אומרים התפילה מתוך הרגשת אשמה, אבל מה אשמים כל ישראל?

אבל הוא הרעיון שאנו מבררים כאן; השפעת בני הדור מגיעה מאחד על חברו אף על הנמצא במרחק מקום, המוסריות שבישראל מפעפעת ומבשמת מטיבה כל הארץ ממזרח למערב. ובהיפוך; אם אחד מישראל מתרשל במצוות שכליות או מעשיות, רישול זה רישומו ניכר בכל ישראל ויש שהרישול נעשה בצפון ותוצאות הרישול מתהווה אצל אחד שבדרום, יש כאן מנגנון מאד עדין וער לכל תנועה בלתי רצויה ולכן נכללים כל ישראל בבקשת כפרה על ההרוג שבעגלה ערופה, כי יתכן מאד שתקלה זו של הריגה נגרמה מן אחת הפינות המרוחקות ביותר שבישראל.

ועיין בבעל הטורים; 'לומר לך; שכל ישראל ערבים זה לזה'. האחריות המלאה חלה באופן הדדי על כל ישראל ואין אמתלא פוטרת מערבות זו. והוא הגורם במצב של חברו הן לשבט והן לחסד. ודבר נורא ונשגב זה לימדנו חז"ל וקבעו הלכה לדורות; 'אמר ר' יוחנן משום רבי מאיר: "כל שאינו מלוה ומתלוה כאילו שופך דמים, שאלמלי לוהו אנשי יריחו לאלישע לא גירה דובים לתינוקות"' (סוטה' מו.).

הרי שנשאר תביעה קשה על כל אנשי יריחו שהם חייבים כשופכי דמים, כי לו היו מלוים לאלישע ומכבדים אותו כמות לנביא ה', כי אז היה זה משפיע גם על הנערים הקטנים שלא היו מעיזים להתקלס בנביא ה' ולא היה מגיע להם עונש ע"י הדובים. כי הזלזול שנהגו אנשי יריחו באלישע במניעת ההלויה הראויה לו, גרם לצעד חוצפני נוסף מצד הקטנים שיעיזו לקוראו בשם גנאי ולהתלוצץ בנביא ה'. ובכן; מי גרם לירידתם המוסרית של הקטנים? הזלזול מצד הגדולים ודם הנעורים נדרש מאבותיהם.

ומכאן נבוא להגדרה המבוקשת במאמרנו זה; לכל חטא ולכל עון ישנם שותפים נעלמים ונסתרים ונורא הוא המצב כשיתגלה לאדם אף המשכיל והישר, ששותף הוא לחטאים שלא שיער ולא ידע

מעולם עליהם, כי הוא הגורם ומשפיע מקרוב ומרחוק. והרחמן היודע צפונות יישר את אורחותנו ושנהיה מן המשפיעים הזוכים והמזכים. ('אור הנפש').

"אתה הקאת לדעת פי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" (דברים' ד לה)

'כשנתן הקב"ה את התורה פתח להם שבעה רקיעים וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים וראו שהוא יחידי, לכך נאמר: "אתה הקאת לדעת" (רש"י). ואחרי זה שוב אומר; "וְנִדְעָתָה הַיּוֹם וְנִשְׁבַּתְתָּ אֵל לִבְכָּךְ פִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּשֵׁמִים מִמֶּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד" (שם' ט) לכאורה פסוק זה מיותר; כי לדעת שה' הוא אחד ואין עוד בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, זה כבר נאמר בפסוקים הקודמים כפירוש רש"י ומה חידש הפסוק? אבל עיון קצר מראה לנו שיש כאן חידוש והוא; **"וְנִשְׁבַּתְתָּ אֵל לִבְכָּךְ"**.

הספורנו אומר; 'ויוציאך בפניו, בפעולות באות מפניו למעלה מן הטבע, לא מאחוריו כפעולות טבעיות' (דברים' ד לו). אם הקב"ה מתנהג אתנו בדרך של בפניו למעלה מן הטבע ואז רואים חושית; "אתה הקאת לדעת" אחר כל זה צריך עוד; "וְנִשְׁבַּתְתָּ אֵל לִבְכָּךְ" לא להסתפק בדיעה שכלית בלבד אלא להשיב אל הלב, לא כמו שקרה אצל האומות בעת קריעת ים סוף; "שָׁמְעוּ עַמִּים יַחְזִיזוּן חִיל אָחֻז יִשְׁבִּי פִלְשֶׁת. אֲזַ וְנִקְּלוּ אֶלּוֹפֵי אֶדּוֹם אֵילֵי מוֹאָב יִאֲחַזְמוּ רָעַד" (שמות' טו יד). ובכל זאת לא הגיעו להרגשה של; "אין עוד" הם הסכימו כי; "ה' הוא האלקים" אבל לא על; "אין עוד".

כשאנו נמצאים בעולמנו המיוחד בישיבה, עלינו להרגיש שזה בבחינת; "אין עוד" כי רק כאן מקור חיותנו. וכך אמר הנביא אלישע על אליהו הנביא; **"אָבִי אָבִי רָכַב יִשְׂרָאֵל וּפָרְשָׁיו"** (מלכים' ב ב יב) מדוע; **"אָבִי אָבִי"** פעמים? אלא; אחד כנגד האבא ואחד כנגד האמא "אין עוד". וכן הפסוק אומר; **"בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵינוּ"** (דברים' יד א) והתלמידים נקראים ג"כ; **"בָּנִים"**. זוהי השקפת התורה, התלמיד צריך להרגיש שרבו הוא אביו וגם אמו ואין עוד, כאן כל השקפתו, כאן כל הסיכויים של התעלותו לעתיד, המטרה היא להרגיש את זה בחוש ולא לחשוב על דברים חיצוניים, כגון; תכלית פרנסה, אומנות, כסף "אין עוד".

איתא במדרש; **'יתרו אמר: עתה**

יְדַעְתִּי פִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים" (שמות' יח יא)... נתן ממש בעבודה זרה... נעמן הודה במקצת שנאמר: **"כִּי אֵין אֱלֹקִים בְּכָל הָאָרֶץ כִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל"** (מלכים' ב ה טו). רחב שיירה בחללו של עולם אמרה: **"כִּי ה' אֱלֹקֵינוּ הוּא אֱלֹקִים בְּשֵׁמִים מִמֶּעַל"** ('יהושע' ב יא)... אבל משה אמר: **"כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּשֵׁמִים מִמֶּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד"** (דברים' ד ט) אפי' בחללו של עולם. אמר הקב"ה: **"אתה העדת עלי ו'אין עוד", אף אני מעיד עליך: "ולא קם נביא עוד ב'ישראל' כְּמֹשֶׁה"** (דברים' לד י) ('ילקו' ש' רמז רסט). משה רבנו השיג מה שלא השיגו כולם במה שאמר; **"אין עוד"** בלי שום שיור וזוהי ההרגשה הנדרשת מתלמיד כלפי רבו. וכבר נפסק בהלכה; **'אבידת אביו ואבידת רבו; אבידת רבו קודמת. שאביו הביאו לחיי העוה"ז ורבו הביאו לחיי העוה"ב'** (רמב"ם 'תלמוד תורה' ה). כמה אנו רחוקים מהרגשה כזו! את זה הרגיש אלישע; **"אָבִי אָבִי"** כנגד אבא וכנגד אמא.

הבה ונחשוב על מהות ההרגשה של; **"אין עוד"** מה שבן קשור לאביו ולאמו זהו דבר טבעי, הוא לא לומד מוסר על כך אינו צריך להתאמץ בזה ואיך הגיע לזה? אלא זוהי השפעה; כך מקובל מסביב, כך רואים, כך כולם מתנהגים אין דרך אחרת, לא עולה על הראש מחשבה אחרת, עד שזה נהפך להרגל ולטבע, עד לבחינת; **'מושב ומועד'** ('יומא' עג); זה טבוע בעצמות כמו הגנב; שכל חכמתו היא לחפש איך לגנוב ואינו שואל את עצמו: "האם בכלל מותר לגנוב, או לא?"! כן האדם; זהו בשבילו דבר טבעי שאין אפילו מה לחשוב על זה ואם מישוהו ינסה לערער אצלו יסוד זה הוא לא יקבל. על זה לא שייך ללמוד מוסר; **'מה חובתו בעולמו'** ('מסילת ישרים' א) הוא כבר יודע מהי חובתו הכל יסודו בהשפעה. וכמה נאים דברי האבן עזרא; **"וַיִּבְחַר בְּזִקְנָיו אֱלֹהֵינוּ"** (דברים' ד רמז ליעקב, כי אם אמר בזרעם יכנסו עמנו שמונה גוים'.

כמה זה נפלא, לא מתחשבים בבנים טבעיים ולא רוצים לכולל את עשיו וישמעאל אף כי הם בנים, מה שחשוב זה ההשקפה, זה יעקב אבינו; **"אין עוד"** הרב זהו האב וגם האם, עלינו להתחנך לכך ולא להיגרר אחרי השפעת העולם הגורסת את ההיפך, הלכה היא; **'אבידת רבו קודמת'** אף כי אין הדבר מתקבל על דעת העולם וכל ההשפעה מושכת נגד זה, זה נגד הלכה פסוקה.

גנזי המלך דברים הטעונים גיזה גנזי המלך דברים הטעונים גיזה

התורה מזהירה אותנו מפני השפעת העולם; "פי וביאף ה' אלקיך אל הארץ... ונשל גוים רבים מפניך... כי אם פה תעשו להם מזבחותיהם תתצו ומצבתם תשברו ואשיריהם תגזעו ופסיליהם תשרפון באש" (דברים ז). וכי למה צריך כל הפעולות האלו אחרי; "אתה הקאת? אבל הוא הדבר; כל זה כדי לבטל כליל את ההשפעה בלי עדינות ובלי רחמנות,

אף כי העכו"ם מרובים, אבל ממילוני חמורים לא שייך לקבל השפעה, למה? "פי עם קדוש אתה לה' אלקיך בך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם סגלה מפל העמים אשר על פני האדמה" (דברים ז ו). לא הכמות קובעת אלא האיכות, ההשקפה, היחיד, להרגיש את טובות הבורא, הוא אבינו האמיתי הטבעי ואין עוד. ואם עומדים בזה אז

ממשיכה התורה; "לא מרובכם מפל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם פי אתם המעט מפל העמים פי מאהבת ה' אתכם" (שם ז) נתגבר על השפעת העולם ובוזה נתמסר להשקפת התורה, השקפת; "ונשבת אל לבבך פי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" (דברים ד לט). (דגל המוסר) ■

חור בקיר

"נתמו נתמו עמי יאמר אלקיכם... קול קורא במדבר פנו דרך ה' ישרו בערכה מסלה לאלקינו" (ישעיה מ)

לאחד מגדולי המוסר, הגאון רבי אברהם יפהן זצ"ל, חתנו של ה'סבא מנובהרדוק' זצ"ל וראש רשת ישיבותיה היה משל נוקב לענין זה; שני חברים רכשו יחדו בית דו משפחתי הזמין האחד קו טלפון בא לביתו טכנאי, נקב בקיר חור זעיר, הוציא דרכו את חוט הטלפון וחברו למכשיר ובישר: "זהו, הכל תקין מעתה יכול אתה להתקשר לכל קצוי תבל וחשובנך יחוייב בדמי ההתקנה". קול המקדח הזעיק את השכן הסקרן ששאל: "וכמה עולה התקנת הקו?" ענה הטכנאי: "שלוש מאות תשעים ותשעה ש" לא כולל מכשיר". המשיך השכן ושאל: "את המכשיר ניתן לרכוש בנפרד?"

הטכנאי אישר. ארז את כלי העבודה והלך לדרכו. אמר השכן בלבבו: "שוטה הוא חברי, לשלם כה הרבה עבור עבודה כה פשוטה. הן במו עיני ראיתי מה עשה, נקב חור בקיר חור זעיר ושלשל בעדו את חוט המכשיר ומה, כלום איני יכול לעשות כמוהו? מקדח יש לי ואיני חסר אלא מכשיר". צירף מחשבה למעשה, פנה לחנות וקנה מכשיר, הן בלאו הכי זה לא כלול במחיר ושב לביתו וקדח חור בכתל שלשל בעדו את החוט הרים את האפרכסת והאזין לדממה. חשב לעצמו; "כנראה שהנקב זעיר מדאי?! נטל איזמל ופטיש ועמל להרחיבו כבר לפניו חור כהלכתו, אך המכשיר עדין דומם. חשב; 'אולי יש לנקוב במקום אחר?! ניסיה מימין ומשמאל, קדח ממעל ומתחת ובכולם אותו תוצאה, סוף דבר שהקיר דמה לכברה. בתסכולו היכה בפטיש וכל החורים התאחדו לפתח

פעור כדי בקיעת הגדי והטלפון באילמותו. אם עדין לא התיאש, עומד הוא ונוקב את קירות ביתו כמסננת ויודעים אנו כי לשוא טרחתו, משום שהחור נצרך אבל אין הוא העיקר. העיקר הוא; שדרכו יעבור הקו לרשת הטלפונים. והנמשל; 'ונשבת עד ה' אלקיך" (דברים ד ל) תנאי הוא לגאולה. 'פתחו לי פתח כחדו של מחט' (שיהש"ר ה ג) יש לחצוב בלב את הנקב וחזקה על יסורי הגלות קשיי הפרנסה מצוקות החיים ותלאות הצבור והיחיד שאכן הצבו בלב האבן וחוררוהו, אך לא זה העיקר, אין זה אלא השלב הראשון בלבד עתה יש לקבל עול תורה ומצוות ולהתחבר אל הבורא יתברך שמו. עתה יש לקרוא; "פנו דרך ה' ישרו בערכה מסלה לאלקינו" ואז תבוא הגאולה המיוחדת תקופת האורה והישועה. (הרב שלום מאיר וולך שליט"א) ■

חוטאים לוקים ומתנחמים

'נחמה עליונים, נחמה תחתונים. נחמה חיים, נחמה מתיב. נחמה בעולם הזה, נחמה לעולם הבא. נחמה על עשרת השבטים, נחמה על שבט יהודה ובנימין. לפי שכתוב שתי בכיות; "בכו תבכה" (איכה א ב) על בית ראשון ועל בית שני לכך; 'נתמו נתמו עמי' (ישעיה מ). חטאו בראש; 'נתנה ראש ונשובה מצרומה' (במדבר יד ד) ולקו בראש; "פל ראש לקלי" (ישעיה א) ומתנחמים בראש; 'וניעבר מלכם לפניכם נה' בראשם" (מיכה ב). חטאו בעין; 'ומשקרות עיניכם' (ישעיה ג) ולקו בעין; "עיני עיני ירדה מזם" (איכה א) ומתנחמים בעין; "פי עין בעין יקאו בשוב ה' ציון" (ישעיה נב). חטאו באזן; 'ונאזניהם הכבידו משמוע' (זכריה ז) ולקו באזן; "אזניהם תפחשנה" (איכה ז) ומתנחמים באזן; 'ונאזניך תשמענה

דבר" (ישעיה ל). חטאו באף; 'נהנם שלחים את הזמורה אל אפם' (יחזקאל ח) ולקו באף; "אף אני אעשה זאת לכם" (ויקרא כו) ומתנחמים באף; "נאף גם זאת בקיומם בארץ אביהם" (שם). חטאו בפה; "נכל פה דבר נבלה בכל זאת לא שוב אפוי" (ישעיה ט) ולקו בפה; "ויאכלו את ישראל בכל פה" (שם) ומתנחמין בפה; "אז ופלא שחוק פיננו" (תהלים ככו). חטאו בלב; "נלכם שמו שמיר משמוע" (זכריה ז) ולקו בלב; "נכל לבב דני" (ישעיה א) ומתנחמין בלב; "דברו על לב רושלם" (ישעיה מ). חטאו ביד; "דייכם דמים מלאו" (שם) ולקו ביד; "דיי נשים רחמניות" (איכה ד) ומתנחמין ביד; "יוסיף ה' שנית ידו" (ישעיה יא). חטאו ברגל; 'ויברגליהם תעפסנה" (ישעיה ג) ולקו ברגל; 'ויבטכם יתנגפו רגליכם" (ירמיה

ג) ומתנחמים ברגל; "מה נאוו על הקרים רגלי מבשר" (ישעיה נב). חטאו בזה; "פי זה משה האיש" (שמות לב) ולקו בזה; "על זה הנה דנה לבנו" (איכה ה) ומתנחמים בזה; 'ונאמר פיוס יהוא הנה אלקינו זה" (ישעיה כה). חטאו בהוא; 'פחשו בה' ניאמרו לא הוא" (ירמיה ה) ולקו בהוא; "הוא נלחם גם" (ישעיה סג) ומתנחמים בהוא; "אנכי אנכי הוא מנחמכם" (ישעיה נא). חטאו באש; 'נהאבות מבצרים את האש" (ירמיה ז) ולקו באש; "מפרום שלח אש" (איכה א) ומתנחמים באש; "נאני אהנה לה נאם ה' חומת אש סביב" (זכריה ב). חטאו בכפלים; "חטא חטאה רושלם" (איכה א) ולקו בכפלים; "פי לקטה מיד ה' כפלים" (ישעיה מ) ומתנחמים בכפלים; 'נתמו נתמו עמי" (לוקו"ש' (ישעיהו מ תמד) ■

אם חוטא האדם אומרים לו: "יתוש קדמך"

למה מוחאים כפים לזמרים הפסולים?

"נִאֲתַחֲנֶנּוּ אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר"
(דברים' ג כג)

אנחנו הולכים וקרבים אל הימים הנוראים הבאים לקראתנו לשלום, בהם נבוא בחרדת קודש לבתי הכנסת "לְשִׁמְעֵ אֵל הַרְבֵּה נֶאֱלָה הַתְּפִלָּה" (מלכים' א ח) הגאון רבי אליהו כהן זצ"ל מחכמי ג'רבה וטריפולי לפני כמה שנה, כתב בספרו 'אורחות חיים' הדרכה לשליח הציבור; שלא יכון בנעימת קולו ושירתו אלא לרצות את בוראו כי המזמר כדי להתגאות בקולו עליו הכתוב אומר: **"נִתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שָׁנְאֵתִיךָ"** (ירמיה' יב ח) כמו שפסק ב'שלחן ערוך' (נג יא). וזהו: **"נִאֲתַחֲנֶנּוּ"** גימטריא **שירה**. טוב ורצוי להתחנן ע"י שירה וזמרה ובתנאי שזו תהיה; **"אֵל ה' לֵאמֹר"** ר"ת; **הלב**. שיהיה לבו ותפילתו בכונת הלב ואז תהיה רצויה ותשפיע ממרום שפע ברכה והצלחה לשנה טובה ומבורכת.

"לא תספון... ולא תגזעו ממנו"
(דברים' ד ב)

שאלו; איך החכמים הוסיפו לנו הרבה בריתות ומדרשים...? **כתב רבי יהודה פתיה זצ"ל בספרו 'מנחת יהודה'; משל למה הדבר דומה;** לחולה אחד שבא הרופא לבקרו וראה שזה לו חולי מסוכן. **אמר לחולה:** "אני אתן לך תרופה בתנאי שתקח כך וכך סמנים וכך וכך משקלם וכך וכך מידת מים ותרתיה את זה יחד ותשתה מזה כפית בבקר וכפית בערב ואם ח"ו הוספת משהו, מות לפניך וכן לא תגרע ממנו כי מות לפניך". בתנאי הזה הזהירו פעמים והחולה עשה כמו שצריך, אחרי כן הניח המים הזה בצנצנת יפה. **היה שם אחד השכנים וצעק על החולה ואמר לו:** "אני הייתי כאן בשעה שהרופא הזהיר אותך לא להוסיף ולא לגרוע ולמה הוספת צנצנת? **אמר לו:** 'פתי שבעולם, הצנצנת לא מוסיפה אלא כלי ששומר את הרפואה ובלי צנצנת איך אשתמש ברפואה?' **כך אמרו חז"ל;** כל מה שהוסיפו בריתות ומדרשים ואגדות ודרשות כל זה נקרא גדרים וסייגים, כלים ששומרים את התורה, אין שום הוספה כאן. **אבל אם**

ח"ו ימצא מישהו שאומר: "חכמינו החמירו יותר מן התורה..." זה מדבר מחסרון הדעת ולא לשמוע ממנו. (**'אהבת חיים'**)

יש האוהבים לשמוע רעיון נחמד, דבר תורה, אמרה נאה מאזינים בקשב להרצאה, שומעים שיעורי תורה אבל מ'הלכה למעשה' רחוקים הם מעט. אינם מישמים כל מה ששמעו ולמדו. אמנם 'נכרין דברי אמת' ('סוטה' ט:)) והכל נכון, אבל מנחמים הם את עצמם; העיקר הוא העקרון, הרעיון, כמו שאומרים; 'רוח הדברים'. והכתוב אומר בפרשתנו: **"וְשִׁמְרֶתֶם וְעָשִׂיתֶם" (דברים' ד ו) ופירש רש"י: **"ושמרתם, זו משנה. ועשייתם, כמשמעותו"**. לא די בשמיעה יש צורך בעשיה ואלו שמסתפקים בשמיעה בלבד דומים לסיפור; אודות האדם הערירי שהתגורר לבדו והיה מכין מידי יום את ארוחתו. יום אחד התאוה לדגים, הלך לחנות דגים ובחר לו דג. **שילם את מחירו ושאל את המוכר:** "כיצד מתקנים אותו למאכל?" משך המוכר בכתפיו וקרא לאשתו. באה ורשמה לו על דף את מתכון ההכנה; כיצד מולחים, מדיחים, מתבלים ומבשלים. קיפל את הדף והניחו בכיסו, נטל את השקית עם הדג בידו, היום יאכל דגים. בא לביתו, הניח את השקית על השלחן ופנה להכין את התבלינים והכלים. בלאט, בלאט, התגנב החתול ו...הך, תפס את הדג בפיו ונמלט מן המקום. הסתובב האיש לשמע הרעש וראה את החתול בורח עם הדג. חיוך רחב התפשט על פניו, **נד בראשו לעבר החתול הנמלט ואמר:** "מה יועיל לך הדג, חביבי, המרשם נמצא אצלי..." **נדע כולנו;** טעמי המצוות הן כמתכון, כתבלינים המוסיפים 'טעם' למצוות. אבל העיקר, הן המצוות עצמן וקיומן. (**הרב שלום מאיר וולך שליט"א**)**

בשאלה זו וכל אחד מהם הגיע למסקנה אחרת. **רבי פנחס מקוריץ סבר;** שהעיכוב נגרם מחוסר הקפדה על צניעות בקרב בנות ישראל ולפיכך; נדד ממקום למקום ועורר בדרשותיו להתחזק בצניעות. **דעתו של הרבי מאוסטראה היתה שונה;** הוא סבר כי אילו היו היהודים מקפידים יותר לענות 'אמן' ו'אמן יהא שמיה רבא' ונוהרים בשיחת חולין בעת התפילה, היו נגאלין מיד. אף הוא נדד מקהילה לקהילה ודרבן את הציבור להתחזק במצוות אלה כדי להחיש את הגאולה. יום אחד נפגשו שני הצדיקים באכסניה ומובן כי במרכז שיחתם עמדה אותה שאלה וכל אחד מהם הביע את דעתו. לאחר שלא הצליחו להגיע לעמק השווה ולהכריע מי מהם צודק במסקנתו החליטו לערוך גורל. "הגורל" סיכמו: "יתן תשובה ברורה ומוחלטת וכולם ידעו בודאות מה נדרש לעשות כדי למהר את בוא המשיח". לפני הטלת הגורל ערכו הצדיקים הכנות רבות. הם התפללו, צמו וטהרו עצמם בטבילה במקוה. בחרדת קודש נטלו לידיהם את ספר התנ"ך וערכו את הגורל והתשובה נמצאה בפסוק בספר בראשית: **"הַכֹּזֵב יַעֲשֶׂה אֶת אָחוֹתָיו"** ('בראשית' לד לא). **תרגום יונתן מתרגם;** **'לא יאי למהוי מתאמר בכנישתהון דישראל'** [לא נאה הוא שיאמר הדבר בקהל יהודים]. **ע"פ פשט הפסוק נראה כי הצדק עם רבי פנחס מקוריץ;** אכן חוסר צניעות הוא המעכב את ביאת המשיח. **לעומת זאת ע"פ 'תרגום יונתן' נראה;** כי הכונה היא לשיחת חולין בעת התפילה ולא הקפדה על עניית 'אמן' ו'אמן יהא שמיה רבא' בבית הכנסת, כפי שטען הרבי מאוסטראה. עתה היתה התשובה נהירה ומחזורת, אין כל ויכוח, הצדק עם רבי פנחס ועם רבי ייבי כאחד. נפרדו השנים באחוה וברעות ויצאו כל אחד לדרכו לעורר את היהודים בכל מקום להתחזק בקיום שתי מצוות אלה. (**'מילה אחת אמן'** מעשים משלים סיפורים על עוצמתה של אמן)

"רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה"
(דברים' ד ו)

שאל הרב אברהם פטאל זצ"ל; וכי עם ישראל לבדו חכם ונבון? והלא אמרו

שאלה אחת הטרידה ביותר את מנוחתם של שני האדמו"רים הקדושים רבי פנחס מקוריץ ורבי ייבי מאוסטראה; "מדוע מתעכבת הגאולה ומה מעכב את ביאת המשיח?" שני הצדיקים הרהרו רבות

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

"את ה' אלקיך תירא" (דברים' ו יג)

מצות עשה לפחד מהבורא יתברך ובגלל הפחד ממנו, שלא להזכיר שמו לבטלה. וכתב בספר החינוך; ונוהגת בכל מקום ובכל זמן ובכל אדם ומי שבא דבר עבירה לידו, חייב להעיר את רוחו ולתת אל לבו באותו זמן שהבורא יתברך משגיח בכל מעשי בני האדם וישיב להם נקם כפי רוע המעשה. והעובר על זה ולא שם לבו לכך באותן שעות ביטל מצוה זו, שזו היא שעת קיום מצות עשה זו בפרט ואולם כל ימי האדם ועותותיו בכלל המצוה, לעמוד זריז ונשכר עליה' (חינוך' תלב). (הרב שלום מאיר וולך שליט"א)

"ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו" (דברים' ז י)

יש החיים בעושר וכבוד בעוה"ז כדי שיכלמו לעוה"ב ומתקיים בהם; "ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו" ופירש רש"י; 'בחיי משלם לו גמולו הטוב כדי להאבידו מן העוה"ב' ולכן בודאי איננו מיחלים. משל למה הדבר דומה? יתוש פרש כנפיו והפליג מן הביצה אל העיר הסמוכה, כעבור יום חזר ספוג בדמם של הבריות ומנופח מרוב גאוה. שאולוהו חבריו: "מה לך מתגאה כ"כ?" ענה: "כסבור הייתי שאם מוצץ אני דם מהאנשים עוקצם ומכאיב להם, ישנאוני וירדפוני. והנה מוקירים הם ומכבדים אותי, בכל עת שאני עובר לידם מוחאים הם כפיים". אמרו לו: "שוטה שבעולם וכי לכבדך הם אומרים, אינם מבקשים אלא למחוץ אותך בין כפותיהם". וזהו שרמזו חז"ל; 'אם תושא האדם אומרים לו: "יתוש קדמך"!'" (סנהדרין' לח.). (הרב שלום מאיר וולך שליט"א) ■

"שמע ישכאל ה' אלקינו ה' אקד" (דברים' ו ד)

"ה' אלקינו ה' אקד", פירש רש"י; 'ה' שהוא אלקינו עתה ולא אלקי האומות הוא עתיד להיות ה' אחד, אלקי כולם, שנאמר: "כי אז אקפף אל עמים שפה ברוכה לקרא כלם בשם ה'" ('צפניה' ג ט) ונאמר: "פיום שהוא יקנה ה' אקד ושמו אקד" ('זכריה' יד ט).

"ונאקבת את ה' אלקיך בכל לבבך" (דברים' ו ה)

כתב רבנו אברהם אבן עזרא זצ"ל; "ונאקבת" בו' החיבור, מצוה זו נסמכת לפסוק שלפניה; "שמע ישכאל ה' אלקינו ה' אקד" ומאחר שאין לנו אלוך אחר רק הוא לבדו, חייב אתה שתאהבנו כי אין לנו אלוך אחר. ופירושו מזכיר את הסיפור על ה'חפץ חיים' זצ"ל שבשעת פטירת בנו רבי אברהם ז"ל פתח וסיפר: 'בצרות גירוש ספרד היטלטלה משפחה אחת בלב ימים ואבי המשפחה נפטר בלב ים. האם הגיעה עם ילדיה למדבר שממה והילדים כשלו במסעם בחום השמש והשרב, ברעב ובצמא עד שנותרה עם בן אחד. השמש הכתה על ראשו וגם הוא מסר את נשמתו. קברה אותו בחולות, הצדיקה את הדין ואמרה: "אהבתיך בוראי, אבל אהבתי גם את בעלי ואת ילדי. עתה, משהשיבו לך את נשמתם, פנוי כל לבי לאהבתך..." (הרב שלום מאיר וולך שליט"א)

חכמים; 'חכמה בגוים תאמן' ('איכ"ר' ב יג) ותיריך; כי בהגדרת חכמה אמרו חז"ל; 'איזהו חכם? הרואה את הנולד' ('אבות' ד א). וכן; הנבון מבין דבר מתוך דבר (רש"י 'שמות' לא ג) וצופה מה יקרה בעתיד כתוצאה ממהלכי ההוה. אמת שגם בגוים יש חכמה, אבל תחזיותיהם מתבדות לעתים קרובות כ"כ, מה שאין כן חכמי התורה הניחונים ברוח הקדש ובסיעתא דשמיא לצפות את מהלכי העתיד ולראות את הנולד וכל תחזיותיהם מתממשות במילואן. ('ויאמר אברהם')

"ויבקשתם משם את ה' אלקיך וימצאתם פי תדקשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (דברים' ד כט)

ה'אור החיים הקדוש זצ"ל שואל; מדוע הכתוב פותח בלשון רבים; "ויבקשתם" ומסיים בלשון יחיד; "וימצאתם"? ותיריך; שרבים המתפללים ומבקשים בקשות מאת השוכן במרומים, אבל רק מעטים הנענים ובודדים הם שמשאלות לבם מתגשמות. וזהו; "ויבקשתם את ה' אלקיך" רבים המבקשים "וימצאתם" רק בודדים נענים. ומדוע? "כי תדקשנו בכל לבבך ובכל נפשך" משום שמעטים בלבד מתפללים בכל לבם וסומכים אך ורק על הקב"ה ואומרים: 'רבנו של עולם, אין לנו מלך אלא אתה ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע' ('תחנון').

הרצון

גאולת מצרים. נתבונן אפוא בגאולה ההיא, כיצד התחילה. מה החל להניע את גלגלי הגאולה? התשובה היא; "ונאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ויתעל שונעתם אל האלקים" ('שמות' ב כג). כלומר; הזעקה, הרצון להגאל. אמנם נכון הדבר, אנו צמים בתשעה באב, מזכירים את בנין ירושלים בברכת המזון, מבקשים על הגאולה בתפילת העמידה, אבל לא נאנחים, לא זועקים. בקשותינו מן השפה ולחוץ ואף המשיח מחכה בחוץ. מחכה הוא לרצוננו הכן, האמיתי, להגאל. (הרב שלום מאיר וולך שליט"א) ■

אבות על פנים ועל שלששים ועל רבעים לשנאיו" (דברים' ה ט). והן בעון אנחנו בגלותנו יותר משה ועשרים דורות מחרבן הבית השני. אשרי דורו, כי בקש הגרב"צ אלקלעי ולא מצא בדורו עון, כולם 'אמת נכון לבם בדרכי ה', שומרי מצוות, גומלי חסדים, בעלי צדקות ומלאים מצות כרימון ובטחונם בה' חזק, אין גרע דבר משמירת דתנו הקדושה, כן ירבה וכן יפרוץ, אמן'. א"כ מדוע לא נגאלו? כותב הגרב"צ; הן נאמר: "פימי צאתה מארץ מצרים ארצנו נפלאות" ('מכה' ז טו) כלומר; הגאולה הקרובה תהיה כהליך

הגאון רבי בן ציון אלקלעי זצ"ל הוציא לאור את ספרו 'המדת ירושלים' ובסופו מאמר בשם 'מעורר ישנים' במאמר זה שאל: "מדוע עברו שנים כה רבות ועדין לא נושענו

"מדוע לא בא כן ישי גם תמול גם היום" ('שמואל' א כ) נפלאות היא בעינינו? למה איחרו פעמי משיחנו אשר אנחנו מבקשים ובעדו אנו מתפללים נוכח פני ה' ערב ובקר וצהרים? האם עד כה לא נתכפר לפני ה' יתעלה המעל והמרד של אבותינו שהיו באותם הדורות? הן כתיב; "פקד עון

מרבינו מרן בעל 'אילת השחר' שליט"א **'פרי חיים'**

אורי נא לנו

מה נאמר ומה נדבר, צדיק אבד לדורו אבד, הלך למנוחות ועזב אותנו לאנחות, עטרת ראשינו ותפארתנו שריד דורות קדומים, עמוד ההלכה אשר כל בית ישראל נשען עליו רשכבה"ג מרן פוסק הדור זצוק"ל ללה"ה לאחר היוודע הבשורה האימה אל רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א לבשו פניו קדרות וקרא עליו מה שכתוב;

'כשמת שמואל הקטן תלו מפתחו ופנקסו בארוננו... והיה ר"ג הזקן ור"א מספידין עליו ואומרים: "על זה נאה לבכות, על זה נאה להתאבל, מלכים מתים ומניחים כתריהם לבניהם, עשירים מתים ומניחים עושר לבניהם. שמואל הקטן, נטל כל החמודות שבעולם והלך לו"' (ש"מחות' ח).

אין פה להשיב ולא כח לכתוב על גודל האבידה העצומה לכלל ישראל והרבה יש להאריך, כמה שחזר רבינו תמיד שזה 'פוסק הדור' והיה מרבה בשבחו על התמדתו וחריפותו המופלגת עד למאד. ויכולני להעיד מה שראו בעינים את התבטלותו המופלגת של רבינו יבלחט"א אליו. **ומצד שני**; ראו את גודל ההערצה המופלגת של מרן פוסק הדור זצוק"ל אל רבינו ולא פעם ולא פעמים, כשהיה נכנס רבינו בימים נוראים לברכת כתיבה וחתימה טובה, או בימי חול המועד. והיה מרן 'פוסק הדור' זצוק"ל שקוע עמוק עמוק בתוך הגמ' ולפתע הבחין - או שאמרו לו - שרבינו שליט"א נכנס לחדר, קפץ מרן פוה"ד מכסאו מלא קומתו. וכן היה טורח בכל מצב ללוות את רבינו עד לפתח.

וזכורני שסיפר פעם לרבינו יקירנו הבלתי נשכח הרב ר' יצחק לוינשטיין ז"ל; שאמר לו מרן 'פוסק הדור': "שהידיד הכי גדול שיש לו בעולם הוא יבלחט"א מרן שליט"א". התבטא רבינו: "נכון נכון ער איז טאקע הידיד..." הוא באמת ידיד..."

והדברים ארוכים; אך דבר אחד מה שנוגע למעשה לכל בן עליה, **אמר רבינו**: "כי הדבר נכון שבשעת פטירת אדם גדול כל מדותיו והנהגותיו הם בבחינת הפקר וכל מי שרוצה יכול לזכות בהן. **ולמשל**; מדת ההתמדה המופלגת שזכה בה מרן פוסק הדור זצוק"ל, מי שיקבל עליו כעת קבלה אמיתית להיות מתמיד גדול, יכול לזכות בזה". וכן הפליג רבינו בגודל מדרגתו בעיון ועמל בתורה מאד.

בנוגע לישיבות מחוץ לעיר; **אמר רבינו**: "שישיבות גדולות יבואו ולא ישיבות קטנות, רק אולי שיעור ג' כן, כמו

כן נשים אמר שלא יבואו".

'אבינו שבשמים אנא רחום רחם עלינו ונזכה בקרוב ממש לבנין בית המקדש ועיני כולנו רואות' כמה דברים אחר מטתו של מרן פוסק הדור זצוק"ל

מתאונן רבינו: "רחמנות אויף כלל ישראל, אגרויסע אבידה - אבידה גדולה!" כל זמן שפוסק הדור זצוק"ל היה חי היה לתורתו השפעה בכל העולמות והכריע את העולם לכף זכות וכל זה אבדנו. ושאלו: "התינוח בזמן שהיה בכח לעסוק בתורה, אבל מה הכח העצום של החכם בזמן שמנוע מללמוד"?

והביא רבינו על זה את דברי ה'חפץ חיים' כפי שהביא בנו בספר 'שיחות החפץ חיים' על הגמ'; **'דרב חסדא לא היה יכול מלאך לקחתו דלא היה שתיק פומיה מגירסא'** (מועד קטן' כח.). **ואמר ה'חפץ חיים**: "איך האב אגרונטאוונע קשיא" פירוש; יש לי קושיא יסודית; וכי רב חסדא לא אכל, לא ישן, לא עשה צרכים, הרי בודאי אכל וישן... ולמה באותו זמן לא היה יכול מלאך המות לקחתו. **ומחדש ה'חפץ חיים' חידוש גדול מאד**; כי כל מה שהוא עושה לצורך הלימוד, זה נקרא לימוד תורה.

ולפי דבריו יוצא שבזמנים אלו אפילו שהוא לא לומד, אבל כיון שאוכל כדי ללמוד, ישן כדי ללמוד, עושה את כל הדברים שצריך כדי ללמוד, זה נחשב; **'לא פסק פומיה מגירסא'** וזה תורה.

א"כ נמצא לפי ה'חפץ חיים; דמי שכל ימי חייו **'לא פסק פומיה מגירסא'** וניצל כל הזמן לתורה, ממילא גם בזמן שאינו לומד מפני שהוא אנוס, נחשב בשמים כמי שלומד וזה מקיים ומכריע את העולם לכף זכות ויש לזה השפעה בכל העולמות וכל זה אבדנו...

= אמר שדבר גדול מאד מה שבאו כל כך הרבה אנשים לכבד את הנפטר הגדול באשכבתיה עד שנעשית כל ירושלים כמרקחה, באשר זכות כבוד התורה הוא דבר גדול מאד.

וכאשר הזכירו לפני רבינו את הדברים שאמר בשעת פטירת מרן בעל החזו"א זצוק"ל, הסכים שהדברים שייכים גם כעת. ואלו הן הדברים שנאמרו אז - כפי שכתב הרב משה שיינפלד ז"ל ב'דגלנו';

"משום כך באשכבתיה דרבי, הכריזה בת קול שכולם מזומנים לחיי עולם הבא. **רבי חיים מוולוז'ין סיפר**: "כי בשעת פטירתו של הגר"א אמר ה'גלגול' שנמצא אז בוילנא, כי עליו לברוח מחמת הקדושה והטהרה שממלאה את האויר כולו, כי

נשמות כל התנאים והאמוראים והגאונים שהגר"א האיר את דבריהם כל ימיו ירדו לקבל פני נשמתו של הגר"א".

כן גם באשכבתא של ה'חזון איש' הקדוש ירדו נשמות כל חכמי ישראל, שהוא עמל ויגע להבין את דבריהם עד עמקם, לקבל את נשמתו הקדושה והאויר שלנו שהוא מעובה תמיד מחילוניות וטומאה, טוהר ונתקדש בשעות אלו וממילא נתעלו כל אלה שהיו נוכחים בשעת האשכבתא והרהורי תשובה מלאו את כל הלבבות, בגלל האויר שנתטהר ונתקדש. ותשובה כזאת בהמון של רבבות יהודים בודאי זיכתה את כולם לחיי העולם הבא".

והוסיף רבינו; שהתועלת מזה הוא כאשר מתעורר האדם להרהורי תשובה ומקבל על להבא וממשיך אח"כ במה שקיבל על עצמו, אז אפשר לזכות מאד.

אומר רבינו: "בדרך כלל גדולי עולם היו בעלי כשרונות גדולים, אבל בזה לבד לא היו זוכים ורק בזכות ההתמדה העצומה שעמלו בתורה זכו להיות מה שהגיעו". **ומשבח רבינו**: "כי מרן זצוק"ל אף בילדותו כבר היה נחשב לעילוי... ועמלו בתורה היה נורא! עד שהיה מגיע בצהרים הביתה לאחר הלימוד תשוש לגמרי".

וזכורני מלפני כמה שנים - **שישב אברך מירושלים אצל רבינו ואמר**; "אני לא מבין את הרב אלישיב, שואלים אותו שאלה ובקושי מספיקים לגמור את השאלה הוא כבר עונה, האיך הוא עונה כל כך מהר?"

אמר לו רבינו: "אתה יודע מה זה מכונית מירוצן, כך להבדיל יש מוח חריף ומהיר כל כך, שאינך יכול להשיג, שבזמן קצר מאד הוא כבר מחשב את כל הצדדים ועונה תשובה ברורה".

כשאירע האסון הנורא בנפילת בניני התאומים בארצות הברית, סיפרו לרבינו שמרן זצוק"ל נכנס לעניני העגונות בכל העיון, כמה שבועות. **התבטא רבינו**: "הנה לנו זיכוי הרבים אמיתי, יהודי שישב ועמל בתורה כל ימיו וכשבא מעשה כזה, יכול להורות בחמורות שבחמורות אלו ומי היה יכול להכריע בזה... אשריו שזכה לכך".

וכמה פעמים מספר רבינו את הנסיון שהיה למרן זצוק"ל בהיותו כבן אחד עשרה: "שבא חזן נודע בירושלים לחורבת רבי יהודה החסיד וכאשר היה חובב מאד חזנות, הלך לשמעו וכבר התקרב לחורבה וברגע האחרון התגבר על עצמו והחליט שלא להתבטל מלימודו וזכה להיות תלמיד חכם עצום כזה".

ומה שיש לנו ללמוד כי התמדה עצומה כזאת כל החיים, מצמיחה אנשים גדולים

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

ועצומים כאלו ואשרי מי שילמד מדרכיו ויתמיד ללא הרף ויזכה מאד.

ובעניני הלכה; כמה וכמה פעמים שלח רבינו לשמוע חוות דעתו של פוסק הדור זצוק"ל וכידוע שזה קרוב לעשר שנים שמקפיד רבינו לברך על טלית ותפילין רק חצי שעה קודם הזריחה (מה שמקצר מאד את זמן התפילה, היות ושמע שדעת מרן זצוק"ל שבזמנינו שרגילים לאור חזק נחלשה הראיה ונתקצר הזמן של משיכיר לחבירו בארבע אמות. **ושלח לשאול את פי מרן זצוק"ל ואמר: "שנוהג לעצמו חומרא זו".** ואף בנסיעות רבינו לחו"ל והיה נפקא מינה גדולה בזה, לא ויתר על חומרא זו.

וכן הרבה עניני הלכה שלח רבינו לשאול את דעתו ובאיזה ענין ששלח לשאול, אמר: "יודעני שמסתמא יחמיר בזה, אבל מה אפשר לעשות". **והתבטא פעם:** "כי מרן זצוק"ל כל דבריו הם פסק הלכה!"

בענין קריעה; היתה דעת רבינו שצריך לקרוע וכן לענין ברכת 'דיין האמת' בשם ומלכות.

בהיות רבינו בניחום אכלים אצל בניו של מרן זצוק"ל הק': "מה הטעם שמבטלין תלמוד תורה להלוית המת ואף בפטירתו של תלמיד חכם, הרי אדרבה כיון שנסתלק התלמיד חכם חסר תורה בעולם, היה צריך להיות שיוסיפו תורה

ולא יבטלו תורה וכמו שתאמר דכיון שמת תלמיד חכם יאכלו כולם 'סם המות' והרי ביטול תורה היינו סם המות?"

והוסיף: "הרי רבי חיים וולוז'ינר כותב שאם רגע אחד לא יהיה תורה בעולם יחרב כל העולם! א"כ האיך ממעטים תורה מן העולם. וכי תאמר דבאים לכבדו, תגדל הקושיא למה זה נחשב כבוד, הרי ביטול תורה נקרא בחז"ל; **"פי דבר ה' בְּזָה" (במדבר' טו)** וכי ע"י ביזוי דבר ה' אפשר לקרותו כבוד למת. וכן; למה קבעו שזה נקרא כבוד, אדרבה יאמרו שיוסיפו בלימוד התורה וזה יהיה כבודו וכשמבטלים תורה הרי השטן רוקד משמחה... **"וצ"ע.** [כמה משפטים נוספו אח"כ] ■

טוב עין

שה' לימד אותו לבדו, נהג בה משה רבנו טובת עין ומסרה לישראל ('נדרים' לח.). **עתה אמר להם:** "כפי שאני לא שמרתי לעצמי מאומה להתפאר בו, כך גם אתם, למדו הכל לאחרים ותנהגו בהם טובת עין". ■

הוא שומר לעצמו כמה פרטים וסודות שבהם יתעלה על תלמידו ויחשב למעולה במקצועו. אבל משה רבנו לא נהג כן אלא מסר לישראל את כל ידיעותיו וחכמתו ולא רק מה שנצטווה למסור, אלא אפילו את חכמת הפלפול

"ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים פאשר צונוי ה' אלהי לעשות" ('דברים' ד ה)

כתב רבנו ה'בן איש חי' זיע"א; בנוהג שבעולם, כאשר אומן מלמד את חניכו ומוסר לו את רזי המקצוע,

דיבור

('קהלת' ז) כי הכסיל מרבה דברים ויצטרך למות קודם זמנו. ('פניני התורה' מובא ב'אהבת חיים' לחכם מנחם מנשה זצ"ל) ■

ושהוא מרבה לדבר מקרב את מיתתו חוץ מדברי תורה שמרבה חיים לכן אמר קהלת; **"אל תהי סָכָל לְמָה תְּמוֹת בְּלֹא עֵתָהּ"**

"רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בְּדָבָר הַזֶּה" מובא בזוהר; שלכל אדם הוקצבו לו מספר מילים לדבר במשך כל ימי חייו

שבעה דפים בגרסא

"תגיד לי, בכמה ספרי מפרשים על המסכתא הסתכלת היום?" **השיב הבחור ואמר:** "שבעה ספרים". אמר לו הרב אברמסקי: "תאמין לי, את הדף גמרא הזה שלמדו היום, אם היית חוזר עליו **שבע פעמים, היית עושה דברים יותר טובים**".

(ספר 'חשקת התורה' מתוך דרשות ושיעורי הגאון האמיתי רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצ"ל בעל 'משמר הלוי') ■

ראשונה הבנתי פשט פשוט בגמרא... שאלנו אותו; 'הרי הוא כבר למד את זה עשרות פעמים?' והוא אמר: 'עשרות עשרות פעמים למדתי ולא הבנתי!...'

ואם הוא לא הבין פשט, איך הוא המשיך? הוא היה צריך לעצור שם ולגמור עם זה את ה'זמן'!...

בחור אחד משיבת 'קול תורה' שהיה מלוה את הרב אברמסקי, ביום אחד בלכתם בדרך אמר לו הרב אברמסקי;

ר' חיים בריסקר אמר; **ללמוד מהר וקל... מה שלא מבינים בפעם הראשונה - יבינו בפעם העשרים ובפעם השלושים.** לימוד זה הרי דבר לכל החיים.

"היום, פעם ראשונה הבנתי פשט פשוט בגמרא!"

פעם היינו אצל הסטייפלר כשהיה כבר בן שמונים ושנים, ואמר לנו; "ברוך ה', עכשיו אני לומד מסכת 'ראש השנה' ואני עומד בדף כז: **היום פעם**

הנושאים הכי חמים בהרצאותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

DVD ב-5 ע"ח בלבד! ניתן להשיג ב'שופר' וכן ניתן להעביר רצועות MP3 לנגנים להזמנות בטלפון 03-677779

דעת פוסק הדור הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל בענין לימוד הגמרא בגרסא

קטע מתוך שיחה שנאמרה ע"י הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל מתוך ספר 'דרשות משמר הלוי' עמ' כ"ז מתוך 'דרשה א' שנאמרה מוצש"ק אור לכ"ד ליל א' דסליחות תשנ"ו ביהמ"ד 'ירחי כלה' זכרון מאיר' ב"ב) הרמב"ם אומר בפ"ג מ'הלכות תשובה' (ה"א) 'כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכויות ועוונות, מי שזכויותיו יתירות על עוונותיו צדיק ומי שעוונותיו יתירות על זכויותיו רשע' אם רובו זכויות נידון לחיים ואם ח"ו להיפך זה לא טוב... יש 'ונתנה תוקף...'

"הבריסקר רב אמר; כשמגיע ראש השנה כל יהודי צריך להרגיש את עצמו כ"פושט רגל". נתנו לו רכוש עצום שישקיע, נתנו לו שנה של חיים ועם השנה הזאת הוא יכול לפעול כ"כ הרבה ואת הכל הוא בזבז... הוא נשאר כמו פשוט רגל ומה צריך לעשות? אומר הבריסקר רב; צריך לחדש את ההון, לקחת הון חדש! אבל בן אדם רוצה שגם המאזן שלו יהיה טוב, שיהיה רובו זכויות ואיך עושים את זה? אומר ה"חפץ חיים" (תורת הבית פ"ב) שכתוב; 'מִנְתַּת חַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן' (משל' יח כא) הכל תלוי בלשון; כי לאכול מצה זה רק מצוה עשה אחת וכן שאר המצוות, משא"כ לימוד התורה כל מילה זו מצוה ואפשר לומר מאתיים מילים בדקה, כך שאפשר לזכות בהרבה מצוות.

"ויש שאלה, האם מי שקורא גמרות זה עולה בחשבון או לא? (יש על זה תשובות מהרש"ם ועוד ספרים). ונסעתי במיוחד למרות שאני לא נסע לשום מקום ברוך ה' ושה' יעזור שלא נצטרך לנסוע אף פעם לשום מקום, אבל כאן הייתי מוכרח לנסוע. נסעתי עם אחי הגדול שליט"א ביום רביעי ד' אלול תשנ"ב לבית וגן ברחוב הפסגה 53, ששם ישב נזר השקידה ממש, פאר הדור (ה' יאריך ימיו ושנותיו) ואמרתי: 'אינני רוצה להטריח את הרב, רק לשאול שלש שאלות; שאלה אחת היתה בהלכות צדקה והוא פסק מה לעשות. ושאלה שניה שאלתי; "אם בן אדם לומד בצורה שהוא קורא דף ועוד דף, האם זה נחשב לימוד תורה וממש מחשבים לו את זה?" אמר הרב; "שאיין ספק שככה זה לדינא!" ושאלתי שלש פעמים והוא אמר; "שאיין ספק בזה, זה ברור כשמש!"

"ואם כן, בן אדם יכול לצבור ולצבור. הוא יכול להציל את המצב שלו יותר מכל עורכי הדין, יותר מכל הפרקליטים. יש לך רבע שעה, חמש דקות, שלש דקות, אל תבזבז את הזמן! אל תשמע רדיו! אל תקרא עתון! תקח ותגידי עמוד גמרא, תגידי דף גמרא וכך יצטבר לך.

[רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, היה מגדולי תלמידי הסטייפלער, הגראמ"מ שך ועוד. גאון ושקדן עצום, שלט באופן מוחלט בכל חלקי התורה בבקיאות נדירה]

כך אמר ה'חפץ חיים'...

'אשרי מי שבא לכאן, ותלמודו בידו'

צריכים ללמוד גמרא עד אין סוף, ללמוד וללמוד, וללמוד ולחזור.

לא להתעקש ולא לחשוב שבפעם הראשונה אפשר ותייבים כבר להבין

ר' משה לנדינסקי שידע את כל התורה כולה בעל פה, נסע פעם עם עגלון וישב מאחור ומה עשה? מכורבל בפרוה שלו, בקור הרוסי, ישב ומלמל משניות בעל פה. אמר... אמר... אמר... ואמר... ופתאום ב'סדר נזיקין' הוא נעצר באיזה משנה, כי הוא לא זכר מילה אחת באותה משנה. מילה אחת הוא לא זוכר... מה עשה השי"ת? אחרי איזה זמן הם נעצרו בפונדק דרכים, 'קרעצ'מע' - קוראים לזה, אשר משמש כאכסניה ובית מלון לאנשים שבדרך. יש שהולך לאכול, יש שהולך לנחוה ור' משה לנדינסקי דבר ראשון רץ לבעל ה'קרעצ'מע' בעל האכסניה שהיה יהודי ואמר לו; 'אולי יש אצלך משניות נזיקין?' אמר לו בעל האכסניה; "כן, בדיוק את הכרך הזה יש לי!" לא היה לו את כל הש"ס משניות, רק את הכרך הזה יש לו. נתן לר' משה את המשניות ור' משה, כמו שיכור... צמא... הוא פותח את המשניות ומה בדיוק? מה המילה שחסרה לו? בסדר, הוא כבר יודע מה שהיה חסר לו! והוא חוזר בחזרה לכרכה, יושב ואומר הלאה, מוכן לנסיעה.

אחרי זה הוא הגיע לראדין...

וכשהגיע לראדין נכנס אל ה'חפץ חיים'... וסיפר להח"ח את המופת הגדול שהקב"ה עשה אתו בדרך. שהוא בדיוק נקלע לאכסניה ששייך ליהודי ובדיוק היו רק המשניות נזיקין וככה היה יכול להשלים מה שהיה חסר לו... וזה ממש הציל אותו, ב"ה. כך הוא מספר בשמחה להח"ח.

והח"ח יושב עם הראש למטה כדרכו בקודש ומתחיל למלמל ואומר הח"ח; "ר' משה... אבל שם בעולם הבא, אין 'קרעצ'מע', אין שם אכסניה בדרך...

אם באים לשם ויודעים את המשניות - אז יודעים! ואם לא יודעים את המשניות, אז אף אחד לא יתן לו משניות להסתכל, ואף אחד לא יתקן לו"...

'אשרי מי שבא לכאן, ותלמודו בידו' כך אמר ה'חפץ חיים'... צריכים ללמוד גמרא עד אין סוף, ללמוד וללמוד, וללמוד ולחזור. לא להתעקש ולא לחשוב שבפעם הראשונה אפשר ותייבים כבר להבין.

(ספר 'חשקת התורה' מתוך דרשות ושיעורי הגאון האמיתי רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצ"ל בעל 'משמר הלוי')